

Одеський національний медичний університет
Факультет медичний № 1
Кафедра клінічної імунології, генетики і медичної біології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛІНІЧНА ІМУНОЛОГІЯ І АЛЕРГОЛОГІЯ»

Обсяг	2,5 кредита/75 годин
Семестри, рік	IX-X семестри, 5-й рік навчання
Дні, час, місце	Згідно до затвердженого розкладу Клінічна база кафедри ДЗ «Спеціалізований (спеціальний) клінічний санаторій ім. В. П. Чкалова», Французький бульвар, 89. Під час адаптивного карантину дні, час, місце (номер аудиторії) проведення всіх видів навчальних занять (лекцій, практичних занять) із навчальної дисципліни «Клінічна імунологія і алергологія» визначено відповідно затвердженого розкладу
Викладачі	Гончарук Сергій Федорович, д.мед.н., професор Бажора Юрій Іванович, д.мед.н., професор Касьяненко Ганна Володимирівна, к.мед.н., доцент Тихонова Іріна Юріївна, асистент Осінцева Вікторія Ігорівна, асистент
Контактні телефони	Гончарук Сергій Федорович: (067)480-61-06 Касьяненко Ганна Володимирівна: (050)316-52-44
E-mail	Гончарук Сергій Федорович: <i>goncharuks@ukr.net</i> Касьяненко Ганна Володимирівна: <i>avkasianenko@gmail.com</i> Тихонова Іріна Юріївна: <i>tichonova.ir.yur@gmail.com</i> Осінцева Вікторія Ігорівна: <i>vikaosintseva@ukr.net</i>
Робоче місце	Кабінети кафедри клінічної імунології, генетики і медичної біології, Французький бульвар, 89
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щочетверга – з 14:00 до 17:00, щосуботи – з 09:00 до 13:00. <i>При дистанційному онлайн-навчанні консультації:</i> щочетверга – з 14:00 до 17:00, щосуботи – з 09:00 до 13:00 на платформах <i>Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Viber</i>

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через очні зустрічі, за допомогою телефону і E-mail. У випадку переходу на дистанційне онлайн-навчання комунікація зі студентами буде здійснюватися за допомогою телефону, E-mail і платформ *Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Viber*.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Клінічна імунологія і алергологія» є механізми функціонування імунної системи, імунодефіцитні стани, алергічні та автоімунні захворювання.

Пререквізити і постреквізити курсу. (*Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*).

Навчальна дисципліна «Клінічна імунологія і алергологія» базується на вивченні студентами I-V курсів таких дисциплін, як «Медична біологія», «Нормальна і патологічна фізіологія», «Патоморфологія», «Внутрішня медицина», «Педіатрія». У свою чергу, навчальна дисципліна «Клінічна імунологія і алергологія» закладає основи для вивчення таких дисциплін, як «Сімейна медицина», «Фтїзіатрія», «Інфекційні хвороби», «Онкологія», окремі теми – «Внутрішня медицина» та «Педіатрія».

Метою вивчення дисципліни клінічної імунології і алергології є формування в майбутніх лікарів уявлення про механізми функціонування імунної системи як єдиного комплексу; використання цих знань у практичній діяльності при вирішенні конкретних клінічних питань і нетипових ситуаційних задач, а також оволодіння методами клінічної та лабораторної діагностики, лікування, профілактики імунних порушень та імунодефіцитних захворювань, які лежать в основі рецидивуючих, хронічних інфекційних хвороб, алергічних, автоімунних захворювань, онкопатології, лімфопроліферативних та інших процесів.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Отримати сучасне уявлення про клінічну імунологію і алергологію як навчальну дисципліну в цілому.

2. Сформувані уявлення про значимість імунопатологічних змін у розвитку різних захворювань і динаміку загальних закономірностей імунологічних параметрів на різних етапах імунної відповіді організму в нормі та при патології.

3. Оцінювати імунний статус хворого за основними імунолабораторними методами та принципами трактування імунограм.

4. Засвоїти сучасні принципи імунодіагностики алергічних захворювань.

5. Засвоїти основні принципи імунопрофілактики, імунотерапії, ознайомитись із методами контролю ефективності імунотропного лікування, видами імунореабілітації.

Очікувані результати.

Унаслідок вивчення дисципліни «Клінічна імунологія і алергологія» студенти повинні

ЗНАТИ:

- будову та клінічну фізіологію імунної системи, сучасні методи її оцінки;
- сучасні погляди на етіологію та патогенез різних імунних порушень: спадкових, природжених і набутих імунодефіцитних, автоімунних, алергічних, онкологічних захворювань;
- імунозалежних форм непліддя та імунозалежних станів;

- можливості й обмеження використання імунологічних методів у клініці;
- характер змін імунологічних показників під впливом різних чинників;
- основні типи патологічних імунних реакцій;
- особливості імунограм при патологіях функціонування імунної системи;
- клінічні симптоми та синдроми різних видів імунопатології і їх ознаки;
- клінічні симптоми різних алергічних захворювань, принципи їх діагностики та лікування;
- принципи призначення імуноотропної терапії й імунопрофілактики.

УМІТИ:

- виявити клінічні, гематологічні й імунологічні ознаки імунних порушень у хворих із гострою, рецидивуючою та хронічною патологією, встановити попередній клінічний діагноз;
- класифікувати симптоми імунологічних і алергологічних порушень;
- проводити диференційну діагностику спадкових і набутих імунних порушень при різній патології на підставі імунологічного анамнезу, аналізу генеалогічного дерева, даних клінічного та лабораторного обстежень хворих;
- оцінювати дані загального аналізу крові, імунологічних і алергологічних досліджень, враховуючи провідний механізм імунологічних порушень у генезі різних видів імунологічної та алергологічної патології;
- складати план обстеження хворого, аналізувати отримані дані досліджень із урахуванням імунологічних процесів, віку хворого, стану здоров'я, пори року;
- визначити характер і принципи лікування імунологічних порушень і алергологічних захворювань у хворих із різною патологією, формувати диспансерні групи, групи ризику, проводити імунопрофілактику.

ОПИС КУРСУ

Форми та методи навчання.

Курс буде викладено в формі практичних занять (40 год.) і організації самостійної роботи студентів (35 год.).

Під час викладання навчальної дисципліни «Клінічна імунологія і алергологія» використовуються методи проблемного викладу, а також пояснювально-ілюстративний, репродуктивний і евристичний методи.

Передбачено проведення індивідуальних і групових консультацій.

Зміст навчальної дисципліни:

ТЕМА 1. Структура та принципи функціонування імунної системи.

ТЕМА 2. Імунологічні методи досліджень.

Основні правила оцінки імунного статусу.

ТЕМА 3. Природжені та набуті імунодефіцитні захворювання.

ТЕМА 4. Імунні аспекти аутоімунної патології.

ТЕМА 5. Атопічні хвороби.

ТЕМА 6. Алергічні (не атопічні) захворювання. **Диференційний залік.**

Перелік рекомендованої літератури

Основна література:

1. Клінічна імунологія та алергологія. Підручник / за ред. Г. М. Дранніка. К.: Здоров'я, 2006. 888 с.
2. Дранник Г. Н. Клиническая иммунология и аллергология / Пособие для студентов, врачей-интернов, иммунологов, аллергологов, врачей лечебного профиля всех специальностей. 4 изд., доп. Киев: ООО «ПОЛИГРАФ ПЛЮС», 2011. 482 с.
3. Бажора Ю. И., Гончарук С. Ф. Клиническая иммунология и аллергология. Учебное пособие. – 3-е изд., перераб. и дополн. Одесса: Пресс-куррьер, 2015. 288 с.
4. Бажора Ю. И., Гончарук С. Ф. Клиническая иммунология и аллергология. Учебное пособие. Изд. 4-е, дополн. Одесса: Пресс-куррьер, 2018. 264 с.

Додаткова література:

1. Бажора Ю. И. Клінічна імунологія. Одеса: Одеський державний медичний університет, 2000. 384 с.
2. Основы клинической иммунологии. Учебное пособие для медицинских вузов / Пер. с англ. Э. Чепель, М. Хайни, С. Мисбах, Н. Сновден. М: ГЭОТАР-Медиа, 2013. 416 с.
3. Рабсон А. Основы медицинской иммунологии. Пер. с англ. М: Мир, 2016. 319 с.
4. Довідник з алергології. 2-е вид., перероб. та доповн. / За ред. проф. Б. М. Пухлика. Київ: ТОВ «Доктор-Медіа», 2011. 394 с.
5. Алергологія и иммунология. Национальное руководство. Краткое издание. Хаитов Р. М., Ильина Н. И. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. 640 с.
6. EAACI European Academy of Allergy and Clinical Immunology White Paper on Research, Innovation and Quality Care. Published by the European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2018.
7. Global Atlas of ALLERGY. Published by the European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2014.
8. GLOBAL ATLAS OF SKIN ALLERGY. Published by the European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2019.
9. Basic immunology: functions and disorders of the immune system / Abul K. Abbas, Andrew H. Lichtman, Shiv Pillai ; Illustrations by David L. Baker, Alexandra Baker. Fifth edition. – 318 p.; cm. Includes bibliographical references and index.
10. ISBN 978-0-323-39082-8 I. Lichtman, Andrew H., author. II. Pillai, Shiv, author. III. Title. [DNLM: 1. Immunity. 2. Hypersensitivity. 3. Immune System--physiology. 4. Immunologic Deficiency Syndromes. QW 504] QR181 616.07'9dc23.
11. 5th Edition of Clinical Immunology: Principles and Practice / Robert R. Rich. Elsevier, 2019. 1323 p.

Інформаційні ресурси:

<https://elifesciences.org/subjects/immunology-inflammation>

<https://www.eaaci.org/>
<https://www.facebook.com/EAACI>
<http://aalu.org.ua/>
<https://allergy.immunologyconferences.com/events-list/asthma>
<https://www.immunopaedia.org.za/>
<https://www.worldallergy.org/meetings>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляється оцінка за чотирибальною (традиційною) шкалою.

Значення оцінки «**відмінно**». Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування та нахили.

Значення оцінки «**добре**». Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Значення оцінки «**задовільно**». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Значення оцінки «**незадовільно**». Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, які становлять незначну частину навчального матеріалу.

Наприкінці вивчення навчальної дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми, наприклад: 4,75.

На останньому практичному занятті викладач зобов'язаний оголосити студентам результати їх поточної академічної успішності, академічну заборгованість (якщо така є).

Підсумковий контроль знань із навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль із навчальної дисципліни – диференційний залік. До диференційного заліку допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості й отримали середній бал за поточну навчальну діяльність не менше ніж 3,00.

Диференційний залік проводиться у вигляді письмової відповіді студента. Кожне завдання включає 40 тестових завдань, аналіз родоходу, фенотипу хворого зі спадковою патологією, ситуаційну задачу та 2 теоретичних питання. Диференційний залік оцінюється за чотирибальною шкалою.

При дистанційному онлайн-навчанні диференційний залік проводиться в усній формі у вигляді співбесіди з обов'язковим аналізом фенотипів хворих, родоходів.

Оцінка за навчальну дисципліну – це на 50 % поточна успішність (середнє арифметичне всіх поточних оцінок студента) та на 50 % – оцінка на диференційному заліку.

Для кінцевого оцінювання навчальної дисципліни за чотирибальною традиційною (національною) шкалою спочатку розраховується середній бал за дисципліну як середнє арифметичне двох складових:

- 1) Середній поточний бал як арифметичне всіх поточних оцінок (розраховується як число, округлене до 2 (двох) знаків після коми, наприклад: 4,76);
- 2) Традиційна оцінка за диференційний залік.

Середній бал за навчальну дисципліну переводиться в традиційну оцінку з дисципліни за чотирибальною шкалою та розцінюється як співвідношення цього середнього арифметичного до проценту засвоєння необхідного об'єму знань із дисципліни.

Середній бал за дисципліну	Відношення отриманого студентом середнього балу за дисципліну до максимально можливої величини цього показника	Оцінка з дисципліни за чотирибальною шкалою (традиційна оцінка)
4,45-5,0	90-100 %	«5»
3,75-4,44	75-89 %	«4»
3,0-3,74	60-74 %	«3»

Традиційна оцінка з навчальної дисципліни конвертується в оцінку за 200-бальною шкалою та в подальшому ранжується за рейтинговою шкалою (ECTS).

Самостійна робота студентів (СРС)

СРС передбачає самостійне опрацювання таких тем:

Тема 1 «Імунне запалення та інфекційні хвороби. ВІЛ-інфекція» вноситься лише на самостійну роботу. Засвоєння матеріалу перевіряється на підсумковому занятті.

Тема 2 «Основи трансплантаційного імунітету» вноситься лише на самостійну роботу. Засвоєння матеріалу перевіряється на підсумковому занятті.

Тема 3 «Імунологія пухлин» вноситься лише на самостійну роботу. Засвоєння матеріалу перевіряється на підсумковому занятті.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

До диференційного заліку допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості (відвідали всі практичні заняття) і мають середній бал за поточну навчальну діяльність не менше ніж 3,00. Пропущені заняття і незадовільні оцінки студент може відпрацювати протягом циклу кожного дня (після завершення занять), а після закінчення вивчення циклу – в дні консультацій і відпрацювань (щочетверга та щосуботи).

Якщо студент отримав незадовільну оцінку з навчальної дисципліни, то протягом місяця він може відпрацювати диференційний залік без дозволу декана, друге перескладання диференційного заліку – наприкінці семестру за затвердженим деканом факультету графіком.

Політика щодо академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ♦ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролів;
- ♦ посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ♦ надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними в навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне складання диференційного заліку;
- призначення додаткових контрольних заходів (індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);

Політика щодо відвідування та запізень.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Запізнення студента дозволяється не більше ніж на 10 хвилин і лише з поважної причини.

Мобільні пристрої.

Мобільні пристрої під час аудиторних занять можна використовувати лише з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії.

Під час перебування в аудиторії важливі доброзичливість, коректність, повага до викладача та одногрупників, толерантність до протилежної точки зору, конструктивний підхід до розв'язання проблем, дотримання етики академічних стосунків.